

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

diei, non responderet ut merces operi alterius diei, quamvis diceretur debitus alio titulo; v. g. si aliquis laboraret in vinea alterius per tres dies, & mereretur quolibet die viginti asses, qui vellet remunerare laborem illum trium dierum, solvendo tantum viginti asses, sed pluribus titulis, censeretur laborem duorum dierum, suam mercedem fraudare: Ergo idem quod prius.

Dices, ad salvandam cum rigore doctrinam Concilii, & ejus definitionem, sufficere quod faceretur actibus remissis charitatis respondere novam gloriam accidentalem.

Sed contra: Concilium locis citatis indifferenter loquitur de bonis operibus intensis, vel remissis: Ergo sicut bonis operibus intensioribus correspondet intensior gloria, non solum accidentaliter, sed etiam essentialiter; ita & actibus remissis respondet novus gradus gloriæ essentialis, & non solum nova gloria accidentaliter.

Probat secundò conclusio: Pluribus operibus satisfactoriis non correspondet remissio ejusdem pœnæ pluribus titulis, sed majoris pœnæ condonatio: Ergo similiter pluribus actibus remissis charitatis non respondet, diversis titulis, idem gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, qui debetur actui intensiori, ad augmentum habitus disponentis, sed diversus. Consequentia patet ex paritate rationis: eadem enim videtur esse ratio de merito, ac de satisfactione; cum non minus in merito, quam in satisfactione, justitiæ æqualitas servanda sit. Antecedens etiam videtur manifestum: Si enim aliquis eadem intensione & charitate jejune decies, plus satisfaciens pro peccatis, & pœnis eis debitis, quam si solum jejune semel: Ergo pluribus operibus satisfactoriis non correspondet remissio ejusdem pœnæ, pluribus titulis, sed majoris pœnæ condonatio.

Probatur tertio: Diversa peccata puniuntur in inferno diversis pœnis particularibus, non vero eadem pœnâ, ut pluribus titulis infligat: Ergo pluribus actibus remissis charitatis correspondet distinctus & particularis gradus gloriæ, non vero idem pluribus titulis. Antecedens est certum: Consequentia verò videtur manifesta. Nam ut recte ait Victoria, relectione de augmento charitatis, parte primâ: Indignum videtur divinâ bonitate, ut pro actu malo, quantumcumque remissum, recipiat quis pœnam (scilicet particularem & distinctam) & pro bono actu remisso non habeat mercedem, scilicet distinctam à mercede actus intensioris, ad augmentum habitus disponentis, sed eandem diverso titulo.

Quartò suaderi potest conclusio hac ratione, Actus intensus ut octo, elicitus ab habente charitatem ut decem, majoris est dignitatis, meliorisque conditionis, quam actus intensus ut quatuor, elicitus ab habente charitatem ut unum; cum ille sit in intensione excedat; & aliâ ratione majoris dignitatis subjecti operantis non decrecat, sed augeatur potius dignitas aut valor operis: Sed iste secundus actus est meritorius augmenti gratiæ, charitatis, & gloriæ, distincti ab augmento quod in præmium correspondet cuilibet alteri actui charitatis, sive antecedenti, sive subsequenti: Ergo etiam primus actus, etsi remissior habitu, meretur novum gradum gratiæ, charitatis, & gloriæ, ac diversum ab eo qui debetur actui intensiori, ad augmentum habitus disponentis.

Denique probatur conclusio ex absurdis & inconvenientibus, quæ sequuntur ex adversa

Tom. IV.

sententia: Si enim per actus remissos homo non mereatur gradum aliquem gloriæ, diversum ab eo qui actui intensiori ad augmentum habitus disponenti debetur, sequitur hominem sanctissimum, qui per quinquaginta, vel sexaginta annos vitam sanctissimam duceret, eliciendo innumeros actus charitatis, solum intensos ut octo, & tandem cum actu charitatis intenso ut decem martyrium pateretur, non recepturum majus præmium essentialiter, quam hominem flagitiosissimum, qui per multos annos vitam egerit turpissimam, & omni vitiorum ac flagitiorum genere refertam, & solum unico instanti antemortem elicit actum charitatis ut decem: quod rationi, ac divinæ justitiæ & æquitati parum consonum videtur.

Sequitur etiam ex eadem sententia, quod si homo eliciat plures actus remissos, & nunquam actum ferventiorum, & sic moriatur, actus illi perpetuò carebunt suo præmio, & nequidem habebunt augmentum gratiæ & gloriæ pluribus titulis ipsis correspondens, subindeque sequitur quod justus omnino privabitur præmio, quod meruit de condigno: Sed hoc dici nequit; aliâs Deus in præmiando non esset talis liberalis, quam justus in puniendo; si quidem non relinquit demeritum sine pœna, & relinqueret meritum sine præmio, ut rectè ratio cinatur Illustrissimus Avenionensis Archiepiscopus, hic art. 6. cap. 3. ubi egregie ac eruditè Bannis sententiam confutat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: D. Thomas in 1. dist. 17. qu. 2. art. 3. ad 2. sic ait: Quilibet actus charitatis, in quantum est informatus tali habitu, ordinatur ad præmium substantiale, non tamen ad augmentum præmii, sed nec ad augmentum charitatis. Idem habet ad Annibaldum ibidem art. 3. in corp. 2. & in 2. dist. 27. quæst. 1. art. 5. ad 2. ubi inquit: Non oportet quod quilibet actus meritorius augmentum gratiæ mereatur, quia non in quolibet actu meritorio invenitur illa conditio, per quam ex actu consequitur augmentum habitus, sed solum in illo actu quo quis utitur gratiâ acceptâ, secundum proportionem suarum virium, ita ut in nullo desit gratia Dei. Ergo ex D. Thoma actus remissi charitatis non merentur augmentum gloriæ, nec gratiæ, nec charitatis.

Ad primum locum, respondeo D. Thomam ibi loqui de actu primo charitatis, qui est ultima dispositio ad infusionem gratiæ, qui etiam si intensissimus sit, nec ad augmentum præmii, nec ad augmentum charitatis ordinatur, sed solum ad præmium substantiale, cum sit primus qui hominem dignum præmio gloriæ facit, & non præsupponat præmium debitum quod augeat, ut ait idem S. Doctor in 3. dist. 17. quæst. 2. art. 3. in corp. & ad 2.

Respondeo secundò, quod si D. Thomas verba illa dixit propter actum remissum, à charitate prius infusa procedentem, solum voluit talem actum non mereri augmentum charitatis, statim conferendum: ut enim ex actu statim sequatur augmentum habitus, non sufficit ut sit talis augmenti meritorius, sed insuper requiritur ut sit causa, & sufficiens dispositio physica, qualis non est actus remissus, ut dicemus articulo sequenti. Et per hoc patet ad secundum testimonium: ibi enim manifestè loquitur S. Doctor de merito, cui statim redditur augmentum, ut constat ex

Y y 2

verbis

verbis illis: *Quia non in quolibet actu meritorio invenitur illa conditio, per quam ex actu consequitur augmentum habitus.*

129. Obicies secundò cum Durando: Ille solum dignus est accipiendi, qui bene utitur jam acceptis: Sed habens habitum intensum, & remissè operans, non utitur habitu debito modo, quia actus non proportionatur intensiōi habitus: Ergo per tales actus non meretur augmentum charitatis, sed solum per illos, qui excedunt, vel adæquant habitus intensiōem.
130. Respondeo concessà Majori, negandò Minorem: cum enim nullum sit præceptum divinum, aut naturale, operandi secundum totam habitus intensiōem, utens habitu remissè, non indebito, sed debito modo illo utitur, & actum undequaque bonum, id est nullā circumstantiā vitiatum, exercet, etsi non ita bonum, ac si habitu adæquaretur, sicque potest esse dignus præmio augmenti charitatis; non secus ac qui bene operatur, servans Dei præcepta, meretur præmiū, etsi non faciat quod melius est, servans consilia.
131. Obicies tertio: Inter meritum de condigno, & præmiū, debet esse æqualitas: Sed hæc non reperitur inter actū remissum charitatis, & augmentum ejus, cum incrementum habitus actum remissum excedat: Ergo actus remissus charitatis non meretur de condigno augmentum habitus.
132. Respondeo primò, inter meritum de condigno, & præmiū, non requiri æqualitatem mathematicam, sed sufficere proportionalem, ut docet D. Thomas in 3. dist. 18. quæst. 1. art. 2. & 1. dist. 2. quæst. 114. art. 1. & nos in Tractatu de merito declaravimus: hæc autem inter actum charitatis remissum, & ejus augmentum reperitur; nam æqualitas proportionis meriti cum præmio illud excedente subsistit, ut patet in actionibus & passionibus hujus vite, quæ licet citò transeant, & parū durent, ratione tamen gratiæ & charitatis à qua procedunt, habent proportionem cum gloria & visione beatifica, quæ interminabilis est, & æternitate menaratur, eamque de condigno promerentur, juxta illud Apostoli 2. ad Corinth. 4. *Quod momentaneum est & leve tribulationis nostre, æternū gloria pondus operatur in nobis.*
133. Respondeo secundò, concessà absolutè Majori, negandò Minorem. Ad ejus probationem dicatur, quod licet incrementum habitus excedat actum remissum, in genere physico, & secundum suam physicam entitatem, non tamen excedit valorem moralem illius, sumptum ex gratia, aliisque capitibus, ex quibus dignitas actus meritori consurgit: sicut penarum acerbitas, in æternum duratura, physice excedit temporaneam delectationem captam ex peccato mortali, non tamen illius gravitatem moralem; & sicut visio beatifica excedit physicam entitatem actus charitatis, non tamen valorem meritorium illius, ut loco citato fusi expendimus.
134. Obicies quartò contra secundam conclusionem: Christus Dominus per actus consequentes illum quem in primo instanti conceptionis elicit, verè meruit, & tamen non meruit aliquid de novo, sed tantum id quod antea meruerat per primum actum, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione: Ergo similiter poterit salvari verum meritum in actibus charitatis, etiam remissis, quamvis non correspondeat illis novus gradus gloriæ essentialis, sed idem pluribus titulis.
135. Confirmatur: Quando quis per penitentiam

A resurgit à peccato, gratia præcedens, & omnia bona opera meritoria quæ fecerat ante peccatum, verè & propriè reviviscunt per penitentiam, & tamen non datur pro illis novus gradus gratiæ, vel gloriæ essentialis, sed solum datum novo titulo idem gradus gloriæ, qui correspondet penitentiæ, seu contritioni, & charitati per quam resurgit: Ergo similiter, ut salvetur actus charitatis remissus, esse verè & propriè meritorium augmenti gratiæ, charitatis, & gloriæ, non requiritur quod intuitu illorum detur à Deo novus gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, sed sufficit quod idem gradus qui actui intensiōi correspondet, pluribus titulis tribuatur. Consequentia videtur legitima, ex paritate rationis.

B Antecedens verò expresse docetur à D. Thoma 3. p. quæst. 89. art. 3. ad 3. ubi ait: ille qui per penitentiam resurgit in minori charitate, consequetur eundem præmiū essentialē, secundum quantitatem charitatis in qua invenitur: habebit tamen majus gaudium de operibus in prima charitate factis, quam de operibus in secunda fecit, quod pertinet ad præmiū accidentale. Sentit ergo S. Doctor, quod in tali casu non dabitur novum præmiū essentialē, propter præcedentia opera, per penitentiam vivificata, sed solum accidentale, ita tamen quod idem gradus gloriæ essentialis dabitur novo titulo.

C Ad objectionem, concessò Antecedente, nego consequentiam, & paritatem: nam Christus Dominus per actus sublequentes meruit novo titulo id quod jam per primum actum meruerat, quia quilibet actus illius erat infinite meritorius: unde per plures actus non meruit magis quam per unum; quia infinito, quæ ratione infinitum est, nulla potest fieri additio: hæc autem ratio non habet locum in meritis nostris, quæ finita sunt: unde non est simile.

D Ad confirmationem dicendum, quod argumentum illud tangit celeberrimam difficultatem, de qua disputant Theologi in Tractatu de penitentia, qualiter scilicet bona opera facta in gratia & charitate, & per peccatum sublequentis mortificatione, per penitentiam reviviscant: unde non est præsentis instituti illam hic resolvere, & mentem D. Thomæ, quæ hac in parte paulo videretur obscurior, indagare: sed de hoc in dicto Tractatu de penitentia ex professo agendum erit.

ARTICULUS VIII.

Quando detur augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis debitum?

E Hæc est difficilior pars hujus celeberrime controversiæ, quam in fine art. 6. proposuimus: licet enim omnes ferè Theologi, paucis exceptis, quos articulo præcedenti impugnavimus, fateantur actus remissos mereri augmentum gratiæ & charitatis, sicut & vitam æternam, in explicando tamen tempore, quo gratia & charitatis augmentum, actibus remissis debitum à Deo conferitur, valde inter se divisi sunt: quidam enim attendentes ad solam rationem meriti de condigno, asserunt tale augmentum dari statimque elicitor actus meritorius, sive intensus, sive remissus. Ita præter Nominales docent Suarez, Vazquez, Zúñel, & alii, qui existimant ad augmentum gratiæ non requiri dispositionem physicam, sed sufficere moralem